

Turinys

	<i>Padėka</i>	9
	Įvadas	11
1 skyrius	Įžanga	15
2 skyrius	Aukos pasirinkimas	33
3 skyrius	Dirvos ruošimas	45
4 skyrius	Pavergimas (švelnioji taktika)	61
5 skyrius	Pavergimas (grėsmingoji taktika)	91
6 skyrius	Nusižengimas	107
7 skyrius	Pakartotinis pavergimas	129
8 skyrius	Pakartotinis nusikaltimas	139
9 skyrius	Auka pasirinkta moteris ir mes	157
10 skyrius	Smurtautojas ir mes	191
11 skyrius	Pirminė intervencija	213
12 skyrius	Kas nutinka vaikams	231
13 skyrius	Ką galime padaryti	241
14 skyrius	NSAIA principai	263

1 priedas	Veiksmingos intervencijos dėl smurto artimoje aplinkoje gairės	287
2 priedas	<i>Gardos</i> atmintinė	302
3 priedas	Rizikos rodikliai	307
4 priedas	Smegenų plovimo klausimynas	310
	Žodynėlis	315
	<i>Literatūros sąrašas</i>	317

2 skyrius

Aukos pasirinkimas

Vienas iš dažniausių klausimų apie smurtą intymiuose santykiuose – kada visa tai prasideda? Atliekant įvairias apklausas ir įgyvendinant tyrimų programas nustatyta, kad smurtiniai santykiai kiekvienoje poroje gali prasidėti skirtingu metu. Dauguma šių išvadų paremtos klienčių ir jų vaikų parodymais. Tačiau kalbantis su smurtautojais paaiškėjo, kad *smurtauti jie pradėjo jau pirmą susipažinimo su moterimi dieną.*

Šios informacijos mus tiesiai šviesiai nepateikė nė vienas smurtautojas. Tačiau sužinojome, kad šie vyrai ėmėsi tam tikrų veiksmų, kai užmezgė ryšį su potencialia ilgalaikę partnerę. Nėra iki galo aišku, ar smurtautojai ir esant trumpalaikiams santykiams elgtųsi taip pat. Be to, išsiaiškinome ir tai, kad smurto ir kontrolės būdai yra bendri ir būdingi visiems sėkmingiems smurtautojams ilgalaikiuose santykiuose.

Šias taktikas smurtautojas ima taikyti norėdamas išsiaiškinti, ar yra galimybė užmezgti ilgai trunkančius santykius ir ar nusižiūrėtąją moterį veiks jo metodai. Galimybės santykiuose kontroliuoti kitą suvokimas smurtautojui išsivysto instinktyviai. Tai ne išmoktas elgesys, kaip daugumai mūsų būtų patogu tikėti, o veikiau visiems mums nesvetimo įgūdžio išstobulinimas. Šis įgūdis paremtas smurtautojo gebėjimu

nuslėpti tikruosius savo ketinimus, kai jis pirmą kartą bando užmegzti ryšį su potencialia partnere.

Būtent gebėjimas nuslėpti tikruosius ketinimus reikalauja daugiausia tyrimų ir energijos sprendžiant artimų partnerių smurto problemą ir nedarant ilgalaikio poveikio moterų, kaip aukų, ir vyrų, kaip smurtautojų, gyvenimui. Medicinoje tai būtų ta pats kas didelių pinigų skyrimas ieškant būdų išgydyti vėžį, bet nebandant išsiaiškinti, kas iš tiesų vyksta vėžiu sergančio žmogaus kūne.

Ilgalaikio poveikio nepavyksta pasiekti dėl to, kad dauguma tyrimų ir reakcijų yra paremtos klienčių patirtimi. Deja, išnaudojimo ir kontroliavimo metodų moterys neįžvelgia, todėl mūsų reakcijos yra paremtos ne visa informacija. Mums ir žinių stinga, ir pastebėjome, kad žodžiai, kuriais apibūdinama tai, kas vyksta, yra smurtautojo žodžiai. Kitame skyriuje apžvelgsiu, kaip perimamas smurtautojo žodynas.

Prieš užmegzdamas ryšį su potencialia ilgalaikie partnere, smurtautojas jau vadovaujasi tam tikrais giliai įsišaknijusiais įsitikinimais ir turi tvirtą poziciją. Jis puikiai žino, ko jam reikia iš artimų ilgalaikių santykių, ir yra įsitikinęs, kad šie jo poreikiai privalo būti patenkinti. Jis taip pat įsitikinęs tuo, kad šie poreikiai kur kas svarbesni nei tai, kiek jų patenkinimas gali kainuoti potencialiai partnerei. Kitaip tariant, toks žmogus šventai tiki, kad yra privilegijuotas ir kiekvieni santykiai turi suktis apie jį. Tad net jei jis nebūtinai nusiteikęs smurtauti ir išnaudoti partnerę, iš anksto yra įsitikinęs, jog gali taip elgtis, jei aplinkybės reikalaus.

Tokiais įsigalėjusiais įsitikinimais ir pozicija vadovaudamasis jis ir pradės bendravimą su potencialia partnere norė-

damas įvertinti galimybę įgyvendinti savo užmačias. Per pirmąjį susitikimą smurtautojas planuoja pasitikrinti, ar pavyks užmegzti santykius, kuriems vadovaus jis. Ir jei gerai išmano, ką daro, auka nė neįtars, jog yra atrenkama konkrečioms santykiams. Nė nenutuoks, kad kviečiama užmegzti santykius, kuriuose privalės užgniaužti savo poreikius ir tenkinti smurtautojo reikmes. Šis kvietimas formuluojamas tokiais žodžiais, kokie, smurtautojo manymu, turi suveikti.

Kadangi pradiniai veiksmai yra kruopščiai suplanuoti, ši procesą išgyvenusias moteris vadinsiu aukomis. Taip jas pavadindamas neketinu paneigti, kad dauguma mūsų intymiuose santykiuose nebuvome tikslingai nusitaikę į savo partnerį ar partnerę. Tačiau didžiulis skirtumas yra tarp to, kas pradiniu etapu vyksta sveikuose santykiuose ir kas – potencialiai smurtiniuose.

Sveikuose santykiuose abi pusės susieina draugėn turėdamos galybę sumišusių jausmų ir troškimų. Fizinio ir emocinio intymumo troškimą silpnina noras mylėti ir pagarbiai elgtis vienam su kitu. Abiejų partnerių jausmai atsiskleidžia ir švelnėja, nes pora jaučia intymų ryšį. Abipusis švelnumas auga dėl nuolatinio įsipareigojimo ir supratimo. Potencialiai smurtiniuose santykiuose to nėra.

Nuo pat pirmosios akimirkos skriaudėjas jau pradeda smurtauti prieš auka pasirinktą moterį. Visų pirma, jis ieško tokios partnerės, kuriai būdingi tam tikri bruožai. Net prieš užmezgdamas ryšį jis jau yra nusprendęs, kokios partnerės ieško. Yra įsitikinęs, kad jam reikalingi santykiai, kuriuose galės vadovauti jis. Tad būtų klaida teigti, jog tokie vyrai santykius užmezga atsitiktinai. Tiesa ta, kad santykius jie pradeda

atidžiai išstudijavę, į kokią moterį taikosi. Šie santykiai užsi-
mezga ir dėl to, kad smurtautojai vis geriau žino, kaip paska-
tinti juos rutuliotis. Jie tobulina ir plėtoja reikiamus įgūdžius,
padedančius užsitikrinti norimą rezultatą. Tokio tipo vyrus ir
toliau vadinsiu įgudusiais smurtautojais. Įgudęs smurtauto-
jas – tai vyras, įvaldęs būtinas žinias ir elgesio modelius, lei-
džiančius pradėti ir palaikyti santykius, kuriuose jo partnerė
slopins savuosius poreikius.

Pasirinkta auka moteris – tai moteris, linkusi pirmenybę
teikti partnerio, o ne savo poreikiams. Ją galiu apibūdinti kaip
gerą moterį. Žodis „gera“ nepakankamas norint apibūdinti
smurtautojo pasirinktos aukos asmenybę, tačiau jis gerai at-
spindi tai, kokios partnerės ieško smurtautojas. Kadangi jam
jo poreikiai yra svarbiausi, jis ieškos moters, gebančios pirmė-
nybę teikti ne savo, bet jo poreikiams.

Tačiau jis neleidžia moteriai sužinoti, jog jo planas yra ras-
ti moterį, kuri pirmenybę teiks jo poreikiams ir kurią jis galės
kontroliuoti. Iš pradžių jis skatina moterį rodyti savo gerumą
supantiems ją žmonėms. Stebi ir fiksuoja viską, ką ji kalba
apie savo šeimą ir draugus. Įdėmiai klausosi, kai ji prasitaria
apie savo norą pirmenybę teikti kitiems. Jis pastebi jos empa-
tiją ir atjautą kitų sunkumams. Padrąsintas to, ką išgirdo, jis
pradės išnaudojimą skatindamas auka pasirinktą moterį skirti
savo gerumą jam.